

§ 355

Helsingin itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman hyväksyminen 2021–2030

HEL 2021-005502 T 10 05 01

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunta päätti hyväksyä liitteenä 1, 2 ja 3 olevan Helsingin itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman vuosille 2021–2030 ohjeellisena noudatettavaksi.

Lautakunta edellyttää, että seuraavan luonnonsuojeluohjelman valmistelussa arvioidaan Itäisen saariston osalta mahdolliset uudet luonnonsuojelualueet.

Tätä nyt päätettävää kehittämissuunnitelmaa toteutettaessa saarien opastusta, kulkua ja infraa suunniteltaessa huomioidaan tarve suojella Itäisen saariston pesimälinnustoa mahdollisimman kattavasti myös niillä saarilla jotka eivät ole luonnonsuojelualueita.

Metsien hoitosuunnittelussa pienpuustoa poistetaan vain rajatusti.

Lautakunta korostaa sitä, että saarille syntyneet erilaiset, ei todelliseen hallintaan perustuvat yksityisalue-rajaukset poistetaan.

Lautakunta katsoo, että kaupungin konsernin muutosten johdosta olisi perusteltua, että Iso liluodon saari olisi käytettävissä virkistysaarena kaupungin työntekijöiden lisäksi myös kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden työntekijöille.

Lisäksi lautakunta toivoo, että saaren käyttö- ja varausjärjestelmä tuodaan kaupungin yleisten varausjärjestelmien piiriin, esimerkiksi Varaukseen.

Käsittely

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Lautakunta edellyttää, että seuraavan luonnonsuojeluohjelman valmistelussa arvioidaan Itäisen saariston osalta mahdolliset uudet luonnonsuojelualueet.

Tätä nyt päätettävää kehittämissuunnitelmaa toteutettaessa saarien opastusta, kulkua ja infraa suunniteltaessa huomioidaan tarve suojella Itäisen saariston pesimälinnustoa mahdollisimman kattavasti myös niillä saarilla jotka eivät ole luonnonsuojelualueita.

Metsien hoitosuunnittelussa pienpuustoa poistetaan vain rajatusti.

Lautakunta korostaa sitä, että saarille syntyneet erilaiset, ei todelliseen hallintaan perustuvat yksityisalue-rajaukset poistetaan.

Kannattaja: Mia Haglund

Vastaehdotus:

Mia Haglund: Lautakunta katsoo, että kaupungin konsernin muutosten johdosta olisi perusteltua, että Iso liluodon saari olisi käytettävissä virkistysaarena kaupungin työntekijöiden lisäksi myös kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden työntekijöille.

Lisäksi lautakunta toivoo, että saaren käyttö- ja varausjärjestelmä tuodaan kaupungin yleisten varausjärjestelmien piiriin, esimerkiksi Varaa-moon.

Kannattaja: Jape Lovén

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sin-nemäen ja Mia Haglundin vastaehdotukset.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Sofia Kangas, maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 24612
sofia.kangas(a)hel.fi

Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija, puhelin: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi

Antti Siuruainen, metsäsuunnittelija, puhelin: 310 75252
antti.siuruainen(a)hel.fi

Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi

Peter Haaparinne, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 31864
peter.haaparinne(a)hel.fi

Päivi Islander, projektipäällikkö, puhelin: 310 38649
paivi.islander(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Suunnitelmaselostus osa 1, lähtökohdat ja kehittämisen periaatteet
- 2 Suunnitelmaselostus osa 2, saarikortit
- 3 Suunnitelmaselostus osa 3, saarikortit sekä hankkeet
- 4 Vuorovaikutusraportti

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä liitteenä 1, 2 ja 3 olevan Helsingin itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelman vuosille 2021–2030 ohjeellisena noudatettavaksi.

Esittelijän perustelut

Helsingin itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä itäisen saariston yleisen virkistyskäytön, palveluiden ja saavutettavuuden parantamiseksi Helsingin merellisen strategian tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelman keskeisenä tavoitteena on lisäantyvän virkistyskäytön ja luontoarvojen yhteensovittaminen sekä ratkaisujen etsiminen siihen, miten saariston potentiaalia voidaan hyödyntää kestäväällä tavalla.

Hoito- ja kehittämissuunnitelma ohjaa alueen käyttöä, hoitoa sekä peruskorjausta. Helsingin itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelmassa määritellään nykytila-analyysin ja vuorovaikutuksen pohjalta alueen kehittämisen kokonaiskuva ja periaatteet sekä määritellään vision toteuttamiseksi tarvittavat jatkotoimenpiteet ja kunnostus- ja investointihankkeet kymmenvuotiskaudelle 2021–2030. Hankkeiden valinnassa ja priorisoinnissa on otettu huomioon asukkailta ja järjestöiltä tulleet palaute ja kehittämis ehdotukset, kunnossapidon vaatimukset sekä alueen ominaispiirteet ja arvot. Suunnitelma koostuu suunnitelmaraportista, johon sisältyvät kehittämistoimenpiteitä havainnollistavat hanke-ehdotusten viitesuunnitelmat (liitteet 1, 2 ja 3).

Suunnittelualue

Hoito- ja kehittämissuunnitelman suunnittelualueen rajaus noudattaa voimassa olevaa asemakaavaa. Aluetta rajaavat lännessä Laajasalo ja Santahamina, idässä Helsingin ja Sipoon välinen raja. Uloin merialue saarineen ja luotoineen jää suunnittelualueen ulkopuolelle. Helsingin itäisessä saaristossa yhdistyvät rikas ja monimuotoinen saaristoluonto ja monikerroksinen kulttuuriperintö, suunnittelualueeseen kuuluu erilaisia saaria ja vaihtelevia maisemia suojaisesta sisäsaaristosta karuun ja avoimeen ulkosaaristoon. Alueen kokonaispinta-ala on noin 3315 hehtaaria, josta maa-alueita on noin 310 hehtaaria (9,4 %). Alueesta kaa-voitettuja retkeily- ja ulkoilualueita on 56 hehtaaria, suojelu- ja luonnon-suojelualueita 201 hehtaaria ja Natura-vesialuetta 70 hehtaaria.

Suunnittelualueeseen kuuluu yhteensä 139 saarta, luotoa ja karia, joista 76 on kokonaan tai osittain Helsingin kaupungin omistuksessa. Pääpaino hoito- ja kehittämissuunnitelmassa on Helsingin kaupungin omistamissa virkistysaarissa ja -alueissa sekä muissa asemakaavassa retkeily- ja ulkoilualueiksi osoitetuissa alueissa.

Vuorovaikutus

Suunnitelmaluonnos oli esillä ja kommentoitavana Kerro kantasi - palvelussa 16.11.–13.12.2020 välisenä aikana sekä Uutta Itä-Helsinkiä -illoissa, jotka järjestettiin verkossa marraskuussa 2020. Suunnitelmaluonnoksesta annettiin Kerro kantasi -kyselyn kautta yhteensä 390 kommenttia. Suunnitelmasta saatiin palautetta myös sähköpostitse ja Helsingin kaupungin kirjaamon kautta yksityishenkilöiltä ja yhdistyksiltä. Suurin osa kommentteista liittyi saarten tulevaan käyttöön, saavutettavuuden parantamiseen ja saariston luonteen ja luontoarvojen vaalimisen tärkeyteen.

Suunnitelmaluonnosta muokattiin saatua palautetta hyödyntäen. Koko suunnittelualuetta koskevia periaatteita tarkennettiin, lisäksi saatu palaute ohjasi hankkeiden sisällön viimeistelyä, hankkeiden priorisointia sekä jatkotoimenpiteiden muodostamista. Suunnittelun aikana saatu palaute ja sen vaikutus suunnitelmaan on kuvattu laajemmin suunnitelmaraportin liitteenä olevassa vuorovaikutusraportissa (liite 4).

Itäisen saariston kehittämisen periaatteet

Helsingin itäistä saaristoa kehitetään luonnoiltaan arvokkaana merellisenä ulkoilu-, virkistys- ja matkailukohteenä, joka tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia virkistäytyä ja tutustua saariston ainutlaatuiseseen luontoon ja historiaan. Itäisen saariston virkistysaaria kehitetään ensisijaisesti retkeilytyypeistä virkistyskäyttöä varten siten, että alueen arvot säilyvät ja vahvistuvat.

Itäistä saaristoa kehitetään kokonaisuutena kunkin saaren ominaispiirteet ja vahvuudet huomioon ottaen. Hoito- ja kehittämissuunnitelmassa esitetyt uudet palvelut ja toiminnot on kohdistettu parhaiten virkistyskäyttöön soveltuville eli tähtikohteiksi ja retkisaariksi luokitelluille saarille. Tavoitteena on, että näissä saarissa on vähintään niin sanotut perustason retkeilypalvelut eli opasteet ja kulunohjausta, rantautumispaikkoja, levähdyspaikkoja, keittokatos tai grillipaikka sekä ulkokäymälä. Lisäksi saaristoon luodaan edellytyksiä merellisille ja kaupallisille virkistyspalveluille. Itäisen saariston saavutettavuutta parannetaan vesiliikenteen kehittämisen lisäksi osoittamalla, rakentamalla, kunnostamalla ja avaamalla yleiseen käyttöön erityyppisiä laitureita ja muita veneilijöiden ja melojien rantautumiseen soveltuvia paikkoja.

Virkistysaarten kulunohjausta ja retkeilypalveluita parannetaan niin, että ne ovat kasvavaan kävijämäärään nähden riittävällä tasolla. Eri virkistystoimintoihin soveltuvia paikkoja osoittamalla sekä opastuksen, seurannan ja viestinnällä avulla vähennetään virkistyskäyttöön liittyviä haittoja ja vahvistetaan kestävästä retkeilytapaa ja ympäristötietoisuutta. Luontoarvoiltaan herkimille saarille ja saarten osille ei osoiteta virkis-

tyspalveluita, ja kaikkein arvokkaimmat saaret, luodot tai niiden osat rauhoitetaan Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 mukaisesti.

Itäistä saaristoa koskevien luonnon- ja metsänhoidollisten toimenpiteiden tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen. Pääosa saariston luonnonhoidosta on haitallisten vieraslajien torjuntaa ja yksittäisten vaarallisen huonokuntoisten puiden poistoa reitien varrelta ja retkeilypalvelurakenteiden lähiympäristöstä. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden säilyneitä piirteitä nostetaan esiin maisemanhoidon avulla.

Saarikortit

Suunnitelmaraportin osana on yhteensä 20 kappaletta saarikohtaisia tietokortteja eli saarikortteja, joissa on kuvattu saarten ja luotojen nykytilaa ja historiaa, saarikohtaiset toimenpidetarpeet ja palveluiden ja toimintojen kehittämisen sekä luonnonhoidon tavoitteet. Suunnitelmassa esitettävistä peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeista on laadittu kustannusarviot hankeosalaskennan tarkkuudella. Saarikortit toimivat saarten kehittämisen työvälineenä, ja niitä täydennetään ja päivitetään kehittämistyön edetessä.

Hanke-esitykset

Helsingin itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelmassa on esitetty seuraavan kymmenen vuoden aikana toteutettavaksi yhteensä 18 hanketta priorisointijärjestyksessä:

1. ”Ensimmäiset askeleet”: Rantautumispaikat, kurturuusun torjunta, Hattusaari, Malkasaari, Villaluodot, Villinki I, Kotiluoto I, Läntinen Neitsytsaari I ja Pihlajaluoto I. Hankkeisiin sisältyy nykyisten virkistysaarten ja -alueiden opastukseen ja kulunohjaukseen, luontoarvojen turvaamiseen, luonnonhoitoon sekä saarten saavutettavuuden ja retkeilypalveluiden kehittämiseen liittyviä pienehköjä kunnostustöitä ja muita toimenpiteitä. Hankkeiden yhteenlaskettu kustannusarvio on 1,46 miljoonaa euroa (alv. 0 %).
2. ”Lisää vetovoimaa nykyisiin retkisaariin”: Pikku Niinisaari, Villinki II, Kotiluoto II, Läntinen Neitsytsaari II ja Pihlajaluoto II. Hankkeissa toteutetaan nykyisiin virkistysaariin uusia retkeilypalveluita, parannetaan saarten saavutettavuutta ja aktivoidaan niitä näin entistä useampien kaupunkilaisten käyttöön. Hankkeiden yhteenlaskettu kustannusarvio on 1,38 miljoonaa euroa (alv. 0 %).

3. "Uusia retki- ja tähtikohteita itäiseen saaristoon": Louesaari, Villinki III, Itä-Villinki I ja Itä-Villinki II. Hankkeissa avataan uusia ulkoilu- ja retkeilyalueita yleiseen virkistyskäyttöön sekä toteutetaan uusia retkeilypalveluita. Hankkeiden yhteenlaskettu kustannusarvio on 1,76 miljoonaa euroa (alv. 0 %).

Hankkeiden sisältö ja niiden toteutuksen edellytykset ja tavoitteellinen aikataulu on kuvattu suunnitelmaraportin luvussa 5.1. Suunnitelman valmistuttua hankkeet ja luonnon- ja maisemanhoidon suunnittelu etenevät toteutustason suunnitteluun.

Rahoitustarve

Itäisen saariston hoito- ja kehittämissuunnitelmassa esitettyjen hankkeiden kustannusarvio on yhteensä noin 4,6 miljoonaa euroa (alv. 0 %). Arvio ei sisällä rakennusten kunnostuksiin, maanhankintoihin tai kunnossapitoon liittyviä kustannuksia. Suunnitelmaa toteutetaan käytävissä olevien määrärahojen puitteissa. Suunnitelmaa on valmisteltu ja kustannukset on arvioitu yhdessä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden kanssa. Hankkeet rahoitetaan talousarvion kohdasta puistot ja liikunta-alueet.

Hankkeiden toteuttaminen edellyttää lisämäärärahoja. Suunnitelmassa esitettyjen investointihankkeiden toteuttaminen eli uusien retkipalveluiden rakentaminen ja uusien retkeilysaarten avaaminen virkistyskäyttöön lisäävät pysyvästi ylläpidon kustannuksia ja henkilöresurssien tarvetta. Saarten virkistyskäytön kasvaessa kunnossapidolle tulee varmistaa riittävät resurssit paitsi nykyisten, myös uusien retkeilypalveluiden ja -saarten kunnossapitoon.

Maanhankinnat

Osassa saarista itäisen saariston asemakaavan ja hoito- ja kehittämissuunnitelman sekä näiden jälkeen laadittavien tarkempien suunnitelmien toteuttaminen edellyttää maanhankintoja kaupungille. Jotta suunnitelmaa voitaisiin toteuttaa, on tarpeen, että kaupunkiympäristön toimiala ryhtyy hankkimaan seuraavat yleiseen käyttöön tarkoitetut, yksityisomisteiset maat kaupungin normaalien maanhankintaperiaatteiden mukaisesti: Hattusaari, Kuminapaasi, Kajuuttaluodot, Villingin asemakaavassa osoitettu katualue (saaristopolku) ja Louesaaren asemakaavassa osoitettu VR-alue. Maanhankinnan tavoitteena on toteuttaa ja mahdollistaa asemakaavan tarkoitus.

Tiedoksianto

22.06.2021

Päätös toimitetaan yleistiedoksiantona, koska vastaanottajia on yli 30 / henkilöiden lukumäärää ei tiedetä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Sofia Kangas, maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 24612
sofia.kangas(a)hel.fi
Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija, puhelin: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi
Antti Siuruainen, metsäsuunnittelija, puhelin: 310 75252
antti.siuruainen(a)hel.fi
Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi
Peter Haaparinne, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 31864
peter.haaparinne(a)hel.fi
Päivi Islander, projektipäällikkö, puhelin: 310 38649
paivi.islander(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Suunnitelmaselostus osa 1, lähtökohdat ja kehittämisen periaatteet
- 2 Suunnitelmaselostus osa 2, saarikortit
- 3 Suunnitelmaselostus osa 3, saarikortit sekä hankkeet
- 4 Vuorovaikutusraportti

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Hallinto- ja lakipalvelut/tietopalvelut/Tanja Krook

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 15.06.2021 § 332

Kaupunkiympäristölautakunta 08.06.2021 § 314